

Якубівська Ю.Є.
викладач Тернопільського комерційного інституту
аспірант Українського державного університету фінансів та
міжнародної торгівлі

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В КРАЇНАХ ЄВРОПИ (НА ПРИКЛАДІ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ)

Тематиці дослідження державно-правового механізму регулювання інтелектуальною власністю на міжнародному рівні та особливостей імплементації міжнародних стандартів в національну практику присвячені праці таких вчених, як: А.Гідденс, А.Сільверманн, С.Лернер, В.Коссак, С.Куса, І.Якубівський, А.Кочеткова та інші. У своїх наукових працях та дослідженнях автори основну увагу приділяють проблематиці впровадження міжнародного досвіду нормативно-правового забезпечення у високо розвинутих країнах в українську практику. Мета написання даної статті полягає у дослідженні державно-правового регулювання інтелектуальною власністю у Великобританії в контексті імплементації його в національну економіку України.

Великобританія характеризується не лише високим рівнем розвитку науки, але також і організацією фінансування наукових досліджень, комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності. Уряд держави виділяє великі кошти на розвиток малого та середнього бізнесу інноваційної сфери, стимулює науково-дослідну роботу вищих навчальних закладів. Створені у навчальних закладах об'єкти інтелектуальної власності є їхньою власністю, саме тому вони сприяють дослідникам та розробникам у їхній діяльності. Для ефективної комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності необхідними є наступні умови:

1. Створення об'єктів інтелектуальної власності у вищому навчальному закладі;
2. Функціонування у вищих навчальних закладах спецпідрозділу по трансферу технологій;
3. Наявність замовників інтелектуальної власності[1].

Для ефективного та раціонального процесу забезпечення створення та реалізації об'єктів інтелектуальної власності у Великобританії створюються так звані «бізнес-інкубатори», які фінансуються як за бюджетні кошти, так і за кошти вищих навчальних закладів та промислових корпорацій.

Яскравим представником функціонування вищезгаданих структур є бізнес-інкубатор університету Манчестера. University of Manchester Innovation Company (UMIC) повністю належить університету. Не зважаючи на повну приналежність до вищого навчального закладу, University of Manchester Innovation Company фінансується також Європейським Союзом. У бізнес-інкубаторі функціонують малі підприємства, їх діяльність здійснюється на протязі дванадцяти-вісімнадцяти місяців, після чого вони виходять зі складу. Науковий парк (Manchester Science Park (MSP)) характеризується наступним розподілом акцій: 1/3 – за університетом, 1/3 – за містом, 1/3 – за інвесторами

[2]. Manchester Science Park приваблює своїм брендом та близькістю розташування наукових працівників. Значну роль для підвищення рівня прибутковості університету відіграє ліцензування об'єктів інтелектуальної власності.

Ще одним прикладом ефективного поєднання науки та економіки у Великобританії є Оксфордський університет, який на даний час вважається одним з найбільших інноваційних вищих навчальних закладів. При університеті функціонує JOB ISIS Enterprise, до функцій якого належать інформаційні послуги, патентування, ліцензування тощо. Завдяки ISIS скорочуються витрати часу на комерціалізацію наукових розробок.

Водночас Великобританія, як країна з високим економічним розвитком, характеризується високим рівнем порушення права інтелектуальної власності, найчастіше це стосується права на комерційне найменування. Доволі часто порушники використовують як комерційне найменування певний елемент, що є складовою частиною відомого комерційного найменування («Maderia house Co Ltd» та «Maderia house (London) Ltd», «General radio co» та «General co (Westminster) Ltd»).

Поширеним явищем є також неправомірне використання комерційних найменувань відомих компаній в іменах доменів третіх осіб, що отримали права на домени з метою одержання прибутку шляхом продажу їх власникам обраних комерційних найменувань. Активним представником такої діяльності у Великобританії є фірма «one-in-million Ltd», яка зареєструвала доменне ім'я «burgerking.co.uk», запропонувавши відомій компанії «Burger King» викупити його за 25 тис. фунтів стерлінгів[3].

З метою ліквідації порушень в області охорони об'єктів інтелектуальної власності та прав на них уряд Великобританії здійснює активну політику по мінімізації вищеописаних випадків:

1. Проводиться постійний моніторинг ринку об'єктів інтелектуальної власності;
2. У випадку виявлення зловживань порушник відправляє письмове повідомлення-попередження. Якщо спостерігається повторне порушення, впроваджуються штрафні санкції;
3. Забезпечується політика всебічної підтримки науково-дослідних інституцій;
4. Здійснюється офіційний реєстр охоронних документів на об'єкти інтелектуальної власності, патентування, ліцензування;
5. Проводиться контроль за дотриманням принципів «законності та справедливості» Угоди ТРІПС.

Наведена вище характеристика державно-правового регулювання інтелектуальної власності на прикладі Великобританії дає нам чітке розуміння важливості ефективного використання та захисту об'єктів інтелектуальної власності як на національному, так і на міжнародному рівнях. Для України такий досвід міг би відіграти ключову роль на шляху імплементації його в національну економіку.

Отже, досвід державно-правового регулювання інтелектуальної власності на шляху її комерціалізації у Великобританії є досить корисним для України в контексті удосконалення діючої системи охорони інтелектуальної власності.

Перспективними вважаються подальші дослідження питання забезпечення ефективної системи державно-правового регулювання інтелектуальної власності високо розвинутими країнами та імплементація основних її принципів в українську економіку.

Література:

1. Куса С.Д. Міжнародні стандарти ВОІВ: пріоритети розробки та перегляду// Винахідник та раціоналізатор. – 2008. - №6.
2. Барабаш В. Комерціалізація інтелектуальної власності: досвід Великобританії// Київський політехнік. – 2005. - №10.
3. Бошицький Ю.Л., Козлова О.О., Андрощук Г.О. Комерційні найменування: основні правові аспекти. Наук.-практ. вид. / За заг. ред. Ю.С. Шемшученка. – К.: ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2006. – 216 с.
4. . Кочеткова А.В. Національна та зарубіжна патентна документація: можливості доступу та використання// Винахідник та раціоналізатор. – 2008. - №4.
5. Partners, C. V. (2004). Catalyst Venture Partners. Bath, UK.